

W kręgu filozoficznej refleksji (38)

1. Z Czytelnikami „Gazety Ustrońskiej” chcę się podzielić refleksjami dotyczącymi sztuki Ernesta Zawady, artysty związanego swą twórczością z naszym regionem.

2. Sztuka Zawady stanowi manifestację prostoty. To jest jej podstawowa i najbardziej wartościowa cecha. Dzięki przebijaniu się przez zasłonę pozornej złożoności i dostrzeganiu prostoty człowiek może rozumieć nie tylko otaczający go świat, ale i lepiej rozumieć samego siebie. Obcowanie z manifestującymi prostotą dziełami Zawady pozwala lepiej rozumieć ziemski los człowieka.

2.1. Sztuka Zawady występuje w kontekście cywilizacyjnym, który zdecydowanie nie sprzyja prostocie. Ta sztuka odważnie idzie pod prąd cywilizacji niszczącej wartość prostoty i różne jej przejawy. Prostota nie jest znamię większości współczesnej produkcji artystycznej, zespolonej z dzisiejszą „nieprzejrzystą cywilizacją wzrastających komplikacji”. Pozorna prostota występuje jedynie w instrukcjach obsługi urządzeń technicznych, gdyż ich masowy odbiorca musi mieć proste polecenia, aby nie pogubił się w złożoności środków technicznych, którymi się posługuje z „małpią zręcznością”, od których jest zależny.

2.2. Zawada dąży do wydobycia prostych elementów czystego kosmosu i prostych kształtów natury. Jego uwaga skupia się na archetypicznych elementach przejrzystych i prostych krajobrazów, i te właśnie elementy – w artystycznie interesującej formie – przekłada na malarskie środki wyrazu, na pobudzającą wyobraźnię czysto malarską grę napięć linii i koloru.

2.3. W zdehumanizowanej cywilizacji twórczość Zawady stanowi epifanię prostoty, której człowiek – ze względu na swe podstawowe ludzkie potrzeby – pożąda.

3. „Przynoszę – prostotę trzciny / rosnącej na okraju / zielonego stawu [...] Przyjmij to / jako bardzo wiele” (Maria Z. Pulinowa). W swych dziełach Zawada ukazuje prostotę właściwą dla ludzi, których ukształtowały góry: trudne w uprawie górskie pola i skromne góralskie domostwa, a zarazem wrażliwość na proste acz misterne elementy ujawniające się w góralskim rzemiośle i góralskiej sztuce. Zawada zespała archaiczną prostotę góralskiego doświadczenia z językiem sztuki, ukształtowanym w tyglu artystycznych doświadczeń XX wieku. Posługuje się on środkami wyrazu współczesnej sztuki. Dzięki nim – na malarskim płótnie, na płaszczyźnie grafiki, w rzeźbiarskiej instalacji – potrafi uchwycić istotne rysy dostrzeżonej prostoty.

3.1. Obcując z obrazami Zawady na nowo odkrywa się graficzne i kolorystyczne walory prostych elementów krajobrazu. Odkrywa się misterną fakturę i subtelny koloryt ziemi ornej położonej na górskim stoku. W kolorystycznych kompozycjach Zawady odkrywa się na

nowo walor malarsko utrafiionych czerwieni i błękitów, które jawią się w swej pierwotnej czystości. W grafikach dostrzega się podstawowe linie i plamy, które dopełniając się z sobą, budują nasz świat materii i świat ducha.

3.2. Dzięki twórczości Zawady doznaje się radości jakby uczestnictwa w pierwszym dniu stworzenia, radości postrzegania zjawisk powoływanych do istnienia z prostych elementów! Świat ujawnia piękno głębokiej struktury, struktury porządkującej jego istnienie.

3.3. Artystycznie przetworzony przez Zawadę krajobraz górskich pól i połaci to także przestrzeń, z którą konsekwentnie i w trudach zмага się dłoń prowadzącego orkę górala. Człowiek w sztuce Zawady, choć przetwarza naturę, to wpisuje się w jej charakter i podporządkowuje jej prawom. Człowiek jest integralną częścią kosmosu ukazanego w dziełach Zawady i mimo niedogodności odnajduje właściwe sobie miejsce.

4. Są jednak określone wymagania stawiane odbiorcy dzieł Zawady. „Jeśli zachwycisz się / małym kielkiem / nieśmiało wychylonym / z brzemiennego ziarna – nie wahaj się” (Maria Z. Pulinowa). Moc tworzenia występuje dzięki subtelnemu doświadczeniu prostoty oraz umiejętności przebijania się przez nieprzejrzyste zasłony pozornej komplikacji. Dostrzegając to, co proste wyzwala się ludzką moc tworzenia. Sztuka Zawady wzywa jej odbiorcę, aby nie wahał się wyjść poza świat skomplikowanych złudzeń oraz rozbudowanych atrap i protez, mających zapewnić ponoć łatwo dostępne poczucie sensu ludzkiej egzystencji.

5. Stanowiąc manifestację prostoty, sztuka Zawady nie tylko daje satysfakcję estetyczną i radość obcowania z ukrytym pięknem, ale pozwala na chwilę odkrywczą zadumy człowieka nad samym sobą i kształtuje jego duchową wrażliwość. **Marek Rembierz**